

DÖNEMİN RUHU VE BEN

Karın Karakaşlı

Bu aralar yapamadıklarımı düşünüyorum. Kalabalıklar içinde bir an köksüz, ayrık bir ot gibi hissettiren acımsı yabansılığımı. Ev bark sahibi halimle sokakta yatan bir kadını içimde barındırışımı. Hiçbir yeri memleket belleyemeyen yersiz yurtsuzluğumu. Yapamadıklarım kendimi uyuşturamama beceriksizliğimden kaynaklanıyor olmalı. Belleği her yeni günle silmeye meyilli coğrafyalarda bu pek acıklı bir eksiklik. Her şeye dışından, ebedi ve ezeli bir seyirci gibi bakakalıyorum. Hararetli konuşmaların, ateşli tartışmaların şaşkın kulak misafiriyim bugünlerde.

Benim önceliklerim genelin gündemine uymadığında -ki zaten uymaması da bir kader-konuşmam. Konuşmaktan korkmak ya da konuşmaya tenezzül etmemek gibi bir sebepten ötürü değil. Konuşmak, muhatabını ister, her yazının okurunu isteyişi gibi. Muhatap yoksa kendi kendine sayıklar durursun. Mitingler, Eurovizyon yarışması, lig şampiyonluğu teğet geçiverir beni. Bir türlü dahil olamam. Olsun varsın, bir kez daha dışında kalakaldığım dönemin ruhunu tanımlayabilmektir elimde kalan. En azından bunu hakkıyla yaparım.

Öteden beri genellemelerden ürkmüşümdür. Bütünü kapsamak adına öyle bir parçayı es geçerler ki sonunda ne parçadan ne bütünden hayır gelir. Yazık ki, sağladığı görece yaşam kolaylığından olsa gerek, genellemeler pek bir makbûl buralarda. Sonuçta saflarda öyle bir bütünleşiliyor ki tutanın elinde kalıyor her bir parça. Ben el mecbur, yine kendi bildiğim ve inandığım yoldan gideceğim.

Belli bir zaman diliminde farklı alanlardaki kuramların karşılıklı etkileşimini, toplumsal, entelektüel ve siyasal alana yansıyan en temeldeki ortak dünya görüşünü ifade eden dönemin ruhu belli bir döneme özgü kültürel iklimi, genel kabul gören siyasal felsefesini yansıtması açısından aslında bir anlamda toplumun aynası sayılabilir. Gel gör ki o aynadaki akisle karşılaşmak her zaman kolay mesai değil. Ne de olsa insanın kendisine bir an için karşıdan bakabilmesini, dolayısıyla kendi dışına çıkmasını gerektiriyor.

Oysa kendi içinde kalmak ve dünyaya o “ben” merkezden bakmak nasıl da kolay bir yol. İşin mi yok, şimdi çık kendi içinden ve hatta şu her daim karşına aldığın, kendi kimliğini oluşturmak adına öteki kıldığın insanın içine gir de, o tende, o ruhta yaşamak neymiş anla. İşte bu başkasının

ruhuna inememe tembelliği değil mi, dönemin ruhunu buralarda hep tahammülsüzlük olarak yaşayan ve yaşatan?

Sanki hiç bitmeyen bir kupa maçı hayat. O hani ille bir tarafın diğerini yenmesi gereken ve kimsenin aslında ikinci değil sıfır hissedeceği bir yenilgi hissiyatıyla ölümüne mücadele ettiği. Hani yalnızca kazanılması gereken ve kazanılacak şeyin bile o kazanma güdüsü içinde anlamını yitirdiği...

Dönemin ruhu buralarda hep ölümüne bir yaşam içeriyor. Tezatiyla kendi anlamını da hiçleyen ve o en temelde hissedilen derin boşluğu da tekdüze nakaratlı şarkılarla uyuşturan kesif bir acı. Hayatın zevkini, coşkusunu birtakım kalıplara hapsedmiş ve o kalıplarını var kılmak adına kendine hep düşmanlar bulma zorunluluğunda olan. Didişmekten gününü yaşayamayan ve o yaşayamadıklarının acısını gün gelip cana kastetmeye kadar götürebilen zihniyet. İçin için körüklenen ve adeta basmakalıp bir oyun kadar rutinleşen akla ziyan olaylar. Sonra bunların tahlili üzerinden harcanan zaman. Sonra tüm bu süreç kazara arzu edilmeyen bir hal alırsa yeni şaşırtmacalarla kitleleri eski rollerine dönüştürme çabası. Ve yine saflar, yine taraflar. Yine ağızdan tek bir kendine ait dürüst laf çıkmadan sığınılan sloganlar.

Kendisini salt kendi sahip olduğu değerler üzerinden değil de bir başkasının farklılığını kutup olarak benimseyerek anlatabilenler. Ya da bütün kimlik hayallerini bir çekilişe, bir yarışmaya, özdeşleşeceği bir dizi kahramanına havale edenler. Kısaca ömürlerini kendi olamadan ve başkasını da kendi olarak yaşatmadan geçirenler... Keşke karamsarlık olsa ama bana sadece gerçekçi geliyor bu tablo, sadece temiz ve dürüst.

Karşısına geçip de izledikçe kanımın donduğu bir tablo bu... Kanımın gürül gürül akabildiği tek yerse yüreğim. Ruhumun da aklımın da tökezlediği yerde imdada yüreğim yetişiyor. Yüreğimde sevemediğim hiçbir şeyi ya da kimseyi dibine kadar bilemem ben. Yüzeydeki bilgi kırıntılarıyla oynaşırım pek pek. Yüreğimde sevemediğim hiçbir şeye ya da kimseye tüm benliğimle inanmam. Hep kuşku kuyularına düşer debelenirim öte türlü. Sevgi sağlamasından geçmeyen hiçbir bilgi ve inanç doğru sonucu vermez bende. Siz bakmayın “seviyorum” ifadesinin dile pelesenk oluşuna. Dünyada hakkıyla sevmekten daha yorucu ve keyifli bir emek yoktur.

Aklı ve ruhu birer boyut olarak düşünün... Sevginin perspektif derinliği olmadan asla üçboyutlu bir resim elde edemezsiniz. Bu üçlü sacayak en sıradan insan ilişkilerinden en toplumsal sorunlara kadar her konuya uyarlanabilir. Sevgi hem başlangıç, hem sondur. Çember onda tamamlanır, içi inanç ve bilgiyle dolduğunda küre olup dünyaya dönüşür.

İnsanın bu zorlu yolculuğa kendinden yola çıkarak başlamasından daha doğal bir şey yok. Kendime inanmam için kendimi bilmem kadar, kendimi bilmem için de kendime inanmam gerekiyor. Ve her ikisi de dönüp dolaşıp sevgide birleşiyor. Kendini sevmekte, bir başkasını, toplumu, ülkeyi, dünyayı, kâinatı sevebilmekte.

Demesi kolay. Nefret çıkmazlarını kale sayanların yanında benimkisi belki de deli sayıklaması. Olsun varsın. Her şeye rağmen ve inadına aklımın enginliğince bilmek, ruhumun derinliğince inanmak ve yüreğimin uçsuz bucaksız genişliğince sevmek istiyorum. Başka türlü nasıl yaşanır bilemediğimden... Başka türlü yaşanabileceğine inanmadığımdan... Ve başka türlü yaşamayı sevmemediğimden...

Geriye kalıyor tek bir soru. Genelgeçer tablo, şu dönemin ruhu benim kendi ruhumu yansıtmıyorsa bunun nedeni ne? Çok muyuz biz şu görünmezler? Vicdanın görünürlüğü üzerine hiçbir terim yok daha anlaşılabilir. Ne Türkçede ne de başka bir dilde. Bana kalansa sözcüksüzlüğümü dillendirmek, ta ki yeni, bakir sözcükler bulana kadar. Bir lisan bir insanmış ya hani, belki kendimi anlatmanın sözünü bulursam, meramım kendi muhataplarına da ulaşır. Söyleşiriz usul usul. Bir de şu kendimi kaybetme korkum geçer, kim bilir...